

ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКА ПОЉА БОЈА У РУСИНСКОМ, СРПСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ

Хроматској лексици у русинском језику није посвећивана већа пажња. Можемо рећи да је хроматска лексика донекле обрађена само у капиталним лексикографским делима – двотомном *Српско-русинском речнику* (Ramač et al. 1995; 1997) и једнотомном *Русинско-српском речнику* (Ramač et al. 2010). У раду је представљена русинска хроматска терминологија која досад није сагледавана у славистици, и, с друге стране, она је упоређена са српском и енглеском хроматском терминологијом. Ово истраживање се у суштини надовезује на савремена истраживања хроматске терминологије у језицима света које су поставили Брент Берлин и Пол Кеј својим делом *Термини за основне боје: Њихова универзалност и еволуција* (Berlin – Kay 1969).

Као еквиваленти за називе основних боја у енглеском језику, по Берлину и Кеју (*white, black, red, green, yellow, blue, brown, purple, pink, orange, gray*), јављају се називи следећих основних боја у русинском језику: *била, чарна, червена, желена, жовта/жолта, белава, браон, лилова, целова, помаранчецова/помаранджецова и шива*. Дублети *жовта* и *жолта* за жуту боју, односно *помаранчецова* и *помаранджецова* за наранџасту боју односе се на лексичке варијанте које Русини употребљавају у два највећа насеља у којима они живе. Називи *жовта* и *помаранчецова* су карактеристични за становнике Руског Крстура а називи *жолта* и *помаранджецова* су карактеристични за становнике Куцуре (Fejsa 2017: 352).

У већини је случајева коришћење боја како у основном тако и у пренесеном значењу идентично. Постоје, међутим, случајеви када је придев који преноси дату боју неопходан за именовање одређених појмова у једном језику, док се у другом језику користи посебна лексема, када је дотична боја или укључена у посебну лексему или се посебном лексемом подразумева (нпр. *цибуля* : *бели лук*; *желена пасуља* : *боранија*). Утврђене разлике је потребно имати на уму код учења истраживаних језика како у билингвалној употреби не би долазило до грешака, односно до негативног трансфера.

Већина хроматских термина је словенског порекла (**belъ* > *била*, **čъrnъ* > *чарна*, **sivъ* > *шива*, **zelenъ* > *желена*, **žltъ* > *жовта/жолта*), али се последњих деценија за потребе нијансирања све више користе и одређене позајмљенице, нпр. *азурна, тетет, аквамарин, тиркизна* и др. Неке од њих остају непроменљиве, нпр. *блонд, браон, драп, крем, беж* и *окер* у оба језика, а *лила* и *розе* само у српском. Лексема за означавање боје у оба истраживана словенска језика (у српском и *боја* и *фарба*, а у русинском само *фарба*) је истовремено и женског рода и несловенског порекла.

Аутори се надају да ће овај рад у блиској будућности покренути истраживања која ће обезбедити одговоре и на извесна теоријска и практична питања (нпр. издавање вишејезичног речника назива за боје, истраживање етимологије мотивације русинских лексема којима се именују боје и др.).

Рад је изложен на међународној научној конференцији Језици и културе у времену и простору 10 дана 20. новембра у 18: 15 ч. Следећег дана проф. др Весна Половина је говорила о *Речнику компјутерске терминологије* проф. др Михајла Фејса у 11: 15.

На јубиларној 10. конференцији *Језици и културе у времену и простору* учествовали су и сарадници Института за српски језик САНУ. О њиховим утисцима видети:

<http://www.isj.sanu.ac.rs/2021/11/25/%d1%81%d0%b0%d1%80%d0%b0%d0%b4%d0%bd%0%b8%1%86%d0%b8-%d0%b8%d0%bd%d1%81%d1%82%d0%b8%d1%82%d1%83%d1%82%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d1%81%d1%80%d0%bf%d1%81%d0%ba%d0%b8-%d1%98%d0%b5%d0%b7%d0%b8%d0%ba-%d1%81-24/#more-8657>

Проф. др Михајло Фејса, Зинаида Будински

